

mislim zlasti na izvrstne spise mlajših, kakoršni so Stritarjevi, Jurčičevi in več drugih, ni me jako skrb, da bi se to slovanskemu jugu neznano rastje kdaj prišlo na slovenskem zemljišči.

Toda o tem je vže drugoč bil govor, danes pa sem hotel omeniti še neki posledek iz razloženih pravil, da-si s tem, kar porečem, morebiti ne ustrežem niti takim, kateri ne vlečejo z novo šolo. Gre tu za osebni zaimek 3. osebe, pri katerem, kakor Janežič uči, večini Slovencev, pa tudi Hrvatom in Srbom, rabi v ednini in množini rodovnik (*ga, jih*) namesti kazavnika (*je*), zdaj pa se to hoče zopet obrniti. Ali tudi tukaj utegne biti pametneje in bolje, če ostanemo pri starej pisavi, ki nas veže s Hrvati, ki je večini razumljivejša, mnogokrat pa tudi blagoglasnejša. Sklenimo s primerom: Vukov Novi zavjet. Matej. Gl. II, 8. „I poslavši *ih* u Vitilejem, reče (Jrod): Idite i raspitajte dobro za dijete, pa kad *ga* nadjete, javite mi, da i ja idem da mu se poklonim.“ Slovenski pa (po novej ljubljanskej prestavi): „In *jih* je (namesti: *je*) poslal v Betlehem ter je rekel: Pojdite in skrbno oprašujte po dětetu, in kadar *ga* (namesti: *je*) najdete, pridite mi nazaj povedat, da tudi jest grem in *ga* molim.“ Cigale.“

Dopisi.

Iz Kragujevca v Srbii 1. jan. (Konec.) — Prišel sem tudi v mesto Karanovac, ki ima vrlo lep položaj na visoki in veliki ravnini med velikima rekama Ibro in srbsko Moravo. Od Morave do mesta je pičlo uro hodá dolga lepa ravnina. Ibr pa pod mestom na desni strani v globokem žlebu teče. Mesto ima skoz in skoz ravne lepo vredjene ulice; al prazne so, ljudi po njih ni in hiš je še vrlo malo. Veliki trg v sredi mesta je velik, popolnoma okrogel; sred trga je velika zidana štirna (čezma), podobna velikanskemu čepu v sredi velikanskega soda, in ta čep daje namesti dobrega vina zdravo vodo v obilnosti. Okoli okroglega trga je okrogel drevored, in okoli tega se vrstijo hiše in štacune v okrogu. Tlak je iz gladkega, drobnega in kepastega kamenja. Vse je prav lepo in ljubeznjivo, samo hiše so še večidel lesene; najlepša med njimi je velika upraviteljska hiša, kjer je stanišče vojnega in deželnega nadležateljstva. Cerkev je prekrščena iz neke stare turške žamije, je že počena od starosti, in ima podobo kristjanskih cerkvá. Gotovo je bila nekđaj kristjanska cerkev, kakor je zdaj. V strašnih časih se je mogla pomohamedaniti, največemu sovražniku vere kristjanske služiti, dokler je ni hrabra mišica Črnega Jurja zopet Turkom vzela. Pri Karanovcu se je Črni Juri in junak Vasa Čarapić leta 1804. več dni s Turki pretepal. Še se vidijo v mestu nad Jebero okopi, s katerih so se Turki branili. Črni Juri je vzel Turkom Karanovac z naskokom in je požgal vse mesto, tudi turško žamijo, ki je zdaj kristjanska cerkev. Ko je leta 1813. Črni Juri po večletnih slavnih zmagah v Avstrijo bežal, pridejo Turki zopet nazaj v Karanovac, in bili so tukaj do leta 1815. Miloš je namreč po slavnem zmagi na Ljubiču blizu Čačka in pri Rtaru zapovedal, vse vjete Turke, žene, otroke itd. lepo varovati, da jim nihče kaj žalega ne stori, posebno ženam in otrokom ne. On natovori vse, kar je v bojih vjel, na vozove in jih spremiti dá po straži, da se nikomur kaj hudega

ne zgodi, v Turško! Turške žene so potem Miloša pred Turki svojim možém hvalile rekši: „Srbska vera je prava vera, Bog mora ji pomagati! Srbi so nas vjeli; žalili nas niso niti sramotili, nego so nas čiste in zdrave lepo in pošteno nazaj spremili. A vi Turki, možje naši, delate z vjetimi, posebno z devojkami in z ženami živinsko sramoto in bezzakonstvo.“ Miloš ni bil samo junak, nego tudi diplomat, on se ni samo z orožjem Turkom branil, nego jih je tudi s kristjanskimi dobrotami, z ljubeznijo do bližnjega in sè zlatom napadal in premagoval. Vselej se je on pokazal, da je junak brez straha in pa kristjan. Njegova prislovica je neki bila ta-le: „Kadar Turčin zareži in zine ter te vgrizniti hoče, vrzi mu zlato jabelko v odprta režeča usta, pa nič ti ne bo storil.“ Miloš je vrlo človeški s Turki postopal. Vjetim je dobroto in usmiljenje skazoval kolikor koli je mogel, zato je pa on tudi dve strašno veliki turški vojski, vsega 80.000 mož, ki ste iz Bosne in iz Niša nad-nj šli, brez prelivanja krvi premagal in Srbijo oslobodil brez mnogih bojov. Tudi pašo iz Novega Pazara, ki je v Karanovcu svoje Turke imel, je premagal brez prelivane krvi. Turki iz Karanovca so Milošu poročili, ko je ravno iz slavne zmage pri Požarevcu nad nje šel, da se hočejo njemu na milost brez boja vdati; al drugemu nikomur in nikakor ne! Miloš pride pred Karanovac, Turki se mu mirno podadó; al on jih pusti, da gredó s svojim orožjem kamor kdo hoče, in njihovemu zapovedniku Adem-paši, ki je na Miloša zinil in zarežal, je Miloš z zlatim jabelkom režeča usta zamašil, poslal mu je 1000 cekinov s prošnjo: „Ne diraj u nas sirotinju! to je: pusti v miru nas siro-make!“

Dobre pol ure od Karanovca sem videl lep, res velikansk monastir (kloster) in cerkev „Žica.“ Svete želje so me kakor blisk prešvignile in v svetih mislih sem se zgubil, ta za srbsko povestnico in pravoslavno vero tako važna in sveta mesta ugledavši, ki so se mi v Karanovac potujočemu in čez srbsko Moravo na lepo karanovačko ravnino prišedšemu kakor neki velik, belo se lesketajoč grad, bolje da rečem, kakor neka lepa in velika grajščina z mnogimi velikimi zgradami pokazala. V svete misli vtopljenemu mi je prišlo pobožno, da! sveto življenje prvega srbskega nadškofa (arhiepiskopa) svetega Save, sina kralja Nemanja I., ki je tukaj srbski narod podučeval v pravoslavni veri, ki je ta monastir v srbsko nadškofijo povzdignil in tukaj slavne srbske kralje svoje brate in potomce njihove s kraljevskim vencem v kralje venčal. Ves zamišljen se vtopim v slavno prošlost povestnice srbske pod vladu slavnih in silnih Nemanicev, in srkam iz nje sladko upanje lepe nade polne prihodnosti, ki nam hitro in s smejočim obrazom nasproti hiti. Lepi monastir Žica sta zidala v početku 13. stoletja dva sina kralja Nemanja I., namreč: kralj Štefan Nemanjić II. Prvoenčani in njegov sveti brat Sava, čegar življenje sem kakor vseh Nemanjićev „Novicam“ poslal. Zakaj ga še tiskale nišo, tega ne vem. *) Grozno mi je žal, da sem jez lepo Žico samo od dalječ gledal. Iz lepe in visoke karanovačke ravnine sem gledal v njo kakor Mojzes z hriba Horeb-a v obljubljeni deželo. Presrečno sem hrepenel v Žico priti, ker bil sem samo pol ure od nje, pa do nje nisem smel. S hriba Horeb-a je Bog poklical Mojzesa v sveta nebesa v veselo društvo, kjer se izvoljeni veselijo. Al mene je z visoke ravnine kolera hitro hitro poklicala v Čuknjevac, v žalostno društvo, kjer se je slišalo žalostno petje zvonov, kukanje in javkanje žená in otrok za svojim nagle smrti v večnost se preselivšimi očeti. Zato je moja prva in naj-

izreči sodbo o načini pisanja, s kakoršnim se odlikujejo novejši sestavki g. Levstika. Takisto bi bilo tudi dobro, če bi kateri naših na Hrvaškem živečih rojakov, katerim so eno in drugo narečje in pa naša ter hrvaška razmerja dobro znana (menim tu gg. Macuna, Valjavca, Žepića in druge), oglasil se ter povedal, kako se mu zdí to predrugačevanje narečja našega in kaj Hrvatije mislijo o istem. Pis.

*) Pride.

veča skrb bila, ljudi ohrabriti in jih uveriti, da strah mnogo škodi, da kolera ne skače kakor bolha od človeka na človeka, nego da ona le tistega zgrabi, ki se pred njo trese, najraje pa tistega, ki se ž njo norčuje in nespametno živi. Narod me je radostno poslušal in ubogal. Šel sem iz hiše v hišo, od bolnika k bolniku, se vsakemu približal in k njemu sedel, sem mu za- branjeval to, svetoval in zapovedoval to, sem ga to- lažil in hrabil. Kamor koli sem prišel, so morale dudle zadudlati ali gosli zabrenčati; poklical sem na pomoč bokal vatrene črne vina ali rakijske; kolo se je ve- selo mendlalo in kolera se je ž njim tako hitro zamen- drala, da po mojem dohodu ni nobeden več zbolel, no- beden več umrl.

Čukujevac je, kakor vsa srbska sela, velik kakor Dunaj, stoji dve uri od Karanovca na levi obali srbske Morave, razširjen kroz hribe in doline in rav- nine, v okrožji kragujevačkem v srezu gružanskem, ki ima po reki Gruži svoje ime. Gružani, med katerimi sem že tolikokrat in vselej v največem zadovoljstvu ve- selo živel, so vrlo lepi, veseli in dobri ljudje, visoke in močne rasti; istina! pravi hrustje so in jedro srbske na- rodne vojske. Oni so vrlo pošteni, mirni in gostoljubni. Svojo srčnost in junakost so vsegdar pokazali, posebno pa pri vstanku kneza Miloša leta 1815. Miloš je bil nesrečen pri prvem svojem početju, Turki so razkropili njegovo vojsko; zbežala je v hribe in se ondi poskrila. Miloš je že obupal. Zdaj mu priteče Joban Dobrač z 300 Gružani na pomoč iz nenada. Miloša ohrabri tudi njegova žena Ljubica. — On napravi pri Ljubič-u blizo Čačak-a okope, Turki ga kmalu napadejo, raz- kropijo njegovo vojsko in vzamejo okope. Edini Ta- nasije Rajč ni hotel bežati, nego ostane pri topovih v okopih, kričeč: ne bežite! On sam ostane, se brani in slavno umrje! Miloševa vojska beži in išče zopet rešenja po planinah in hribih. Zastonj je bilo vse ypitje Miloševo; nihče ga ne sluša; vse beži v šume. Že je zopet obupal; al slučajno najde boben, ki ga je neki Srbin od sebe vrgel, da je laže bežal! Miloš obesi naj- deni boben menihu Milentiju Pavloviću čez ramo. Menih ropotá na boben in kliče vojsko v zbor, ktera se kmalu zbere. Miloš napravi drugi okop. Pa vse Miloševo početje bilo bi zastonj bilo in Srbija morebiti še dan danes v turškem robstvu, ako ne bi bili rešili junaki Gružani pod vodstvom Jobana Dobrača Miloša in narod srbski. Ko je namreč Miloševa vojska pobita bila in je bežala v planine, so se Gružani junaško v svojih okopih branili in vse turške napade hrabro in srečno odbili. Ko Turki vidijo, da jim okopov vzeti ne morejo, pustijo napad in gredo v svoj tabor. Zdaj pride Čaja-paša, zapovednik turške vojske, ki je boj iz druge strani Morave gledal in videl, da Gružanom okopov vzeti ne more. Doznavši, da je Miloš v drugih okopih vojsko zbral, počne klicati Gružanom, naj se pomirijo in na razgovor o miru k njemu podajo. Al v okopih ga nihče razumel ni, kaj da hoče; zato gré Vasa Tomić iz vasi Knjič-a blizo Kragujevca in mu reče: „dá, hočemo se pomiriti, a ti moraš sèm, da se dogo- voriva.“ Čaja-paša, ne bojé se bornega Srbina-raja, gre in gazi kroz Morave, al na sredi Morave ga po- gleda Vasa Tomić po svoji puški in mu posveti, da štrbunkne raz konja v vodo. Drugo jutro poprašujejo Turki iz une strani Morave: „E, raja! je li naš paša pri vas?“ „Ni je, prenočil je v Moravi nocej; dan je že, idite ga buditi“ — jim junaški Gružani odgovorijo. Ko Turki svojega pašo v Moravi najdejo, se preplašijo in bežijo. Miloš jo potegne za njimi, jih doide pri selu Rtari, jih pobije in jim vzame vse vozove, topove in stre- livo, oslobodi vse zajete in zajame mnogo Turkov, vse njih žene in otroke, ktere je, kakor sem gori povedal,

Turkom še s stražo nazaj poslal, in si tako ljubezen Turkov pridobil in spoštovanje vseh turških velikašev.

Tako so Gružani prvi boj pri Miloševem vstanku za Miloša srečno odločili. Do drugega bi gotovo še prišlo ne bilo, nego narod bi bil v sužnosti ostal, mo- goče do danes. Menih Milentije Pavlović je tudi bil Gružanin iz monastira Vračevšnice, ktere ga sem pred- lanskim opisal in vam poslal. Kako se bojo Gružani letos s Turki pokali in sekali, bom že povedal; šel bom skoraj gotovo ž njimi, in prav rad bi že šel. Z Bogom! Dr. Jan. Podliščekov.

V Londonu 2. febr. — Naj pred vsem izrazim ve- liko veselje, ki sem ga občutil, ko sem čul, kako čvrsto so se obnašali naši volilci na Štajarskem in Kranjskem. Pokazali so, da narod slovenski še živi in da se ne dá potlačiti od tujega elementa, kadar gré za njegove pra- vice. Tako zanimivih volitev še na Angležkem ni. Slava! — 5. dne t. m. se začne zopet parlament (dr- žavni zbor) in sicer osebno po kraljici Viktorii. Kra- ljčina navzočnost pri tem pač nima nobenega pomena; lansko leto je tiho sedela med tem, ko se je adresa či- tala; zboru ni besedice rekla; vse, kar je poleg sebe in svojega nemega sedenja pokazala, bili so poljub- čeki, ki jih je očitno pred zborom po prebrani adresi princu Galskemu *) in njegovi ženi dala. Morebiti bode to tudi letos; pa saj zato se ne briga noben Anglež; njemu je le parlament (zbor) ponos. — Pripoveduje se, da princ Galski pojde na Irsko stanovat, da tako ne- koliko potolaži narod, kteremu bode vladar. Vendar ta princ nikakor ni ljubljeneček angležki; saj tudi ni dru- zega znamenitega o njem, kakor da je prvorojenec in zavolj tega bode prihodnji kralj. — Znamenit je pred- log o reformi (prenaredbi) za Irsko John Bright-ov in Beales-ov. O tem hočem drugikrat več omeniti, kadar bo Bright v parlamentu grmeti začel; njega sli- šati se že veselim. — Naj danes, kar sem zadnjič ob- ljubil, nekaj povem o podzemeljski železnici ali prav za prav mestni železnici. Ta železnica je namreč napeljana po predorih (tunelih) v kupčijsko mesto „City“ iz predmestij na zapadu (Westend). Pri glavnih ulicah so postaje, tako, da vsak tam lahko vstopi ali izstopi; vozovlaci pa grejo vsakih 10 minut drug za drugim. To je zelo priročno vsacemu, kajti v 20 minutah je človek iz središča londonskega v daljnem koncu „Westendu.“ Ta zapadni del Londona je naj- lepši in najzdravejši, kakor je „East“ ali vzhodni del najubožniši in najnezdraviši, akoravno se London po statističnih dokazih med najzdravejša mesta šteti more gledé števila stanovnikov. V trgovskem mestu „City“ je podnevi vse tako živo kakor v mravlinjaku, ponoči pa je skoro tiho in mirno. V City prebivajo le ubožni ljudje in taki, ki morajo na stvari ponoči skrb imeti. Kdor le more, spi izvanj City, in akoravno je vsa ve- lika trgovina ali barantija tam, vendar noben trgovec, in še gostilničar s famijlo tam ne prebiva, temoč peljá se v jutro po zajtrku tje in se vrne zvečer na svoj predmestni dom. V obče na Angležkem ni navada, da bi trgovci imeli svoje pisarnice ondi, kjer stanujejo, najmanj pa v Londonu. To pa se mi dozdeva zelo pa- metno, ker tako možá v resnem njegovem poslu celi dan ne motijo niti žena niti otroci. Druga znamenita stvar za komunikacijo v Londonu so parobrodi (parne ladije na Tamizi. Ti plavajo tudi neprestano, še goje včas kakor vsakih 10 minut gori in doli in sèm ter tje na postaje od ulice do ulice. Ta vožnja je še po- sebno prijetna, ker lep je pri tem razgled na mesto, ki

*) Mislim, da bi se „price of Wales“ po slovenski najbolje reklo princ Galski, kakor tudi Francozi pravijo „prince de Galles.“

ga človek vozeč se po železnici in tunelih celó pogreša. Da je omnibusov in fiakarjev tukaj veliko, mi pač ni treba omenjati, opomenjam pa le teh vozačev ali kabmenov (cabman), ki imajo vozé na dveh kolesih. Tako viharo se še nisem nikjer vozil kakor v teh kabih; mnogo so boljši za hitro in prijetno vožnjo kakor oni na štiri kolesa. — Za vsakdanje čenčarije naj še ene stave med dvema Angležema visokega stanú omenim. Zadnje dni, ko je ledeno in polzko bilo po ulicah, reče pri vselem obedu, kjer se je precej vina povžilo, nekdo svojemu znancu, da 100 funtov šterlingov (1000 gold. v srebru) stavi, ako sprehajališče pred hišami obhodi, pa se mu ne spolzi. Ta vzame stavo, uni vloži denar. Prišedši na ulice se malo pomisli, potem pa izzuje čevlje in brez polzenja odločeno mesto obhodi, in tako stavo dobí; uni je zgubil, pa je imel še posmehovanje po vrhu. Anglež ne more živeti, da bi ne staval.

Iz Dunaja. U. — 27. februarja bode tû velik ples v Dianasaal-u pod vodstvom slušateljev viših tukajšnjih učilišč. Že sedem let ni bilo na Dunaji sijajnega slovanskega plesa. Kakor se dá soditi po obširnem pričetnem in pripravljalnem delovanju odborov, bode ta ples daleč presegal ne samo prejšnje slovanske ples, temuč bode gotovo težko vrstnika našel med tukajšnjimi „elite-ball-i“ letošnje zime. Te dni gré deputacija k Njih Veličanstvu, povabit svitlega cesarja in druge ude najviše cesarske hiše. Ker bode ta ples ravno ob času, ko se odpre državni zbor,*) imeli bodo poslanci slovanskih dežel priliko sniti se na omenjeni večer, še drugje kakor v resni zbornici. Sloveči Ziehrer je posvetil odboru za ples polko „v letu“, in gosp. Zajec polko-mazur. Častne vstopnice se razpošiljajo v vse kronovine. Vsi národní slovanski plesi se bodo plesali. V odboru so zastopane vse slovanske narodnosti. Upamo, da se najde na plesišči med drugimi Slovani tudi primerno število Slovencev.

Iz Zagreba. —x— Liepo je, kad več ista mladež doprinaša nješto k obćem napredku. Pital ée mnogi: Čemu da pomogne, kad su joj sile slabašne? Nu ja velim, neka se barem vježba u svom materinskom jeziku, kojeg treba, da drži svojom najvećom svetinjom. Evo živo dokaza: U zagrebačkom se nadbiskupskom sirotištu goji list, za kojeg, premda je već 12. tečaj doživio, nitko tako rekuć ništa nezna do onih, koji primiv njegu toga gojenčeta, oko njega nastojahu, te ga nasliednikom predadoše. Taj je časopis „Smilje“, zabavno-poučni list, koji prvih godinah nemogaše uroditi žudjemim plodom, što radi slabašnih silah, što opet radi nesloge. Nu ovih se zadnjih godinah taj cvjet sirotišta zbilja njeguje u podpunom smislu rieči, te baš tom brižnom negom i nastojanjem oko književnoga jezika, stekoše si isti pitomci i od vještih književnikah laskavo priznanje. Osobito je cvalo zadnjih dviuh godinah revnim nastojanjem neumornih urednikah. To bijahu Josip Pliverić i Petar Gradinec. Nu buduć bijaše ovaj skoro citave godine od uređivanja radi težke bolesti zapriečen, to poprmi uredništvo vješti prozaista i pjesnik Benko. Al i ove godine revno nastoje pitomci istoga zavoda oko svoga gojenčeta. Osobito se to pako imade pripisati u zasluge vriednomu i vrlomu mladiću Gustavu Baronu, koji uređujuć taj list, toliko se pouzda u svoje sili, da isti izlazi u dvostrukoj veličini svakog četvrtka. — Ove se godine također odlikuju u književnom radu Dragutin Levar; pjesnik Maksimilijan Marčić; Milan pl. Stanisavljević, Ivan Hoić i Ljuboslav Dlustuš,

koji je izpjevav prigodni pokusni epos u slavu hrvatskoga Leonide „Nikole Zrinjskoga“ u 8 pjevanja. — To Vam budi za sada dosti. Primite ovo malo i uvrstite taj dopis u Vaš vriedni časopis, da se u taj uzor ugledje i ostala mladež jugoslavjanska.

Iz celjskega okraja na svečnice dan. — Bog daj dobro srečo dr. Razlagu in gosp. Lipoldu, ki smo ju volili 21. prosenca v deželni zbor. Iz deželnega zbora bode se izbral deželni odbor, kateri je za celo štajarsko deželo to, kar je občinski (soseskin) odbor za sosesko. Deželni odborniki skrbijo za deželno premoženje in deželne potrebe; ravno tako skrbijo občinski odborniki za premoženje in potrebe občine. V naši deželi stanujejo Nemci in Slovenci, ter obá naroda vkup imata deželno premoženje v Gradcu. V deželno kaso ravno tako plačujejo Slovenci kakor Nemci. V deželnem odboru so pa dozda sami Nemci bili; toraj so sami Nemci s slovenskim premoženjem ravnali in ga obračali, kakor so hoteli. Ne rečem, da niso zaupanja vredni, pa vendar niso naši, toraj prosim, da bota naša gosp. poslanca v zboru nasvetovala, naj bi tudi dva Slovenca v deželni odbor izvoljena bila. *) Ta bota naše težave in potrebe poznala, jih tam razodevala in si prizadevala, naj bi se enakomerno deželno premoženje rabilo ravno tako za nemške kakor za slovenske potrebe. In tako bode med nami lepa sloga, zakaj

V štajarski deželi naroda sta dva,
Postavne pravice imata oba.
Nikar ne zatirajte Nemci vi nas,
In ljubili bomo Slovenci mi vas!

To govorim jaz kakor prost kmet, svetovalec teharske občine, v imenu več rodoljubnih mož, kateri razumejo in poznajo naše potrebe.

Anton Grabič, kmet in mlinar.

Iz Vélikovca na Koroškem. †. — Kako se je tû pri volitvi 29. januarja godilo, so drage „Novice“ že v zadnjem listu omenile; naj dostavim le še par besedic. — Slovenski časniki niso zastonj opominjali ljudstvo, naj pri volitvi stanovitno ostane in se ne dá premotiti; al te besede so bile na Koroškem vendar le glas vpijočega v puščavi. Slava tistim, kterim to ne veljá! — 28. januarja, to je, predvečer imenitnega dné, so se v Vélikovcu sešli volilci pliberškega in kapeljškega okraja in Doberlovaščani, — skoro vsi Slovenci. Voliti so hotli priporočane národne možé, — al čez noč se jih je dalo veliko presukati po rogoviležih, ki so se domovini izneverili, in to je bilo krivo, da sta naša možaka v manjšini ostala: Einšpieler je dobil 48 in dr. Pavlič 33 glasov; od nasprotnikov eden je zgrabil 58, drugi 55 glasov. Zmaga bi bila gotovo naša, ako bi bili vsi volilci ostali pri mislih, s kterimi so prišli. — Žalostno je to, pa pomoči zdaj ni več; želeti je le, da se naši ljudje kdaj na svoje lastne noge postavijo in da se ne dajo kot petelini na strehi sukati zdaj od tega zdaj od družega vetra. Bog pomozí!

Iz Senožec 1. svč. B. — Posestva se nahajajo tukaj dober kup. Pred mesec dnevi je bilo eno, cenjeno na 10.320 gold., prodano po očitni dražbi za 902 gold. — Tukajšnja cerkvena ura spada že davno v starino; že davno se je govorilo, da bodo novo napravili, al — podružnici (pod faro spadajoči vasi) ste nas prehiteli; oni imate že lični novi uri na četrтинke. Menda iz obresti bogatega cerkvenega zaklada bi farni patron lahko in največ k tej pripomogel; tudi premožni

*) Nova politika je zmédla pratiko državnega zbora, tedaj se slovanski bal ne bode vjemal s začetkom njegovim.

*) Tudi mi pritrdimo tej popolnoma pravični želji in se nadjamo, da štajarski Nemci več ne bojo prezirali ravnopravnosti štajarskih Slovencev. Al razjasniti moramo to, da noben deželin odbor ni samostojin gospodar deželnega premoženja, ampak je za vse, kar stori, odgovoren deželnemu zboru.

sosesčani bi po moči radi svoj dar donesli; soseska sploh je obožala, kajti zaostala je dolžna na c. k. davkih že kakošnih 5 let; pred nekolikimi leti pa je več tisoč goldinarjev za zvonove potrošila. — Za našo učilnico ugodnih otrok je blizo 300, pa le 200 jih v šolo hodi, katerim ste samo dve učni sobi odločeni; upamo, da ta napaka se bo poravnala, kakor hitro se v novem šolskem poslopji še 4. razred napravi. — Lansko leto so bile v „Novicah“ razmatrane ljudske učilnice in šolski stroški za ta namen, po raznih deželah naše carevine. Dovolite mi še 19 vrstic prostora, da prevedem iz 18. lista letošnjega „Osservatore Triestino“*), koliko otrok obiskuje ljudsko šolo po raznih deželah avstrijskih; želeč, da bi tisti možje, kateri imajo to reč v rokah, pospešili to stvar, da bi se naša šolska mladina bližala tistemu številu, s katerim se ponajajo nekatere dežele v našem cesarstvu. Evo jih po vrsti!

Izmed 100 za šolo ugodnih otrok jih hodi v šolo:

V Tirolih in Vorarlbergu	103
Na Salcburškem	99
Na Moravskem	99
V Avstrii dolnji	98
V Avstrii gornji	98
Na Českem	96
V Šlezii	90
Na Štajarskem	80
Na Koroškem	73
V Erdelji	66
Na Ogerskem	63
V srbski vojvodini in temeškem Banatu	62
V Granici	52
Na Hrvaškem in v Slavonii	48
V Trstu, Gorici in v Istrii	42
Na Kranjskem**)	36
V Galicii	20
V Dalmaciji	18
V Bukovini	15

V poslednjem kranjskem deželnem zboru se je govorilo, da se ima v prihodnje napraviti ena nižja kmetijska šola za sadje-, svilo-, vino- in čbelorejo na Dolenskem, in ena enaka za gozdnarstvo na Gorenškem ali Notranjskem. Senožet bi znale v slednjem oziru priročne biti, kajti one so popolnoma na Krasu, na kranjsko-primorski meji, hrepeneči po pogozdevanju Krasa, in v središči 4 krajev, pa le kakošne 3 ure oddaljene do vsakega okraja. — Občinski račun prvega četrt leta sedanjega župana je postavljen na ogled. — Računa prejšnjih dveh županov od leta 1860—1866 sta se še le v drugi polovici t. l. pregledovala, zares zakasnjena kontrola! Deželnih vladnih postav od leta 1863—1866 manjka v arhivu! — Mislim, da je 10 let tega, kar je c. kr. deželna vlada postavila ravnateljstvo tukajšnjemu šolskemu zakladu, ktereja je vsled dopisa spred omenjene veleslavne gosposke sedanji župan gosp. Jernej Zelen koj izročil, pa dosedaj se pogrešajo dotični računi.

Iz Trsta. F. S. K. *)** — Živili Slovenci! tako zelo ste prestrašili „tetiko“ Tevtonijo, da je v hudih bolečinah povila novo dete in sicer sinčeka „Görzer Wochenblatt“. „Triesterca“ ni še dosti; treba še „Görzerja“. Na prvi pogled mislil bi, da je vse skupaj le pustna šemarija; al prevdarjaje, da Goričani še niso dospeli do tiste slavne laške omike, katero je lansko leto v njihovem deželnem zboru apostelj njeni Rismondo

oznanoval in jo tudi na Krasu vpeljati zahteval, spoznati moramo, da je gola resnica z omenjenim sinčekom. Poglejte ga, kako pohlevno se bliža; znam, da jež ni svojih pušic bolje omečil, ko je lesico stanovanja v njenem brlogu prosil, kakor on, ki se želi vrniti v slovensko Gorico. Srečo in blagor puhti ne samo za ondotne Nemce, temveč za celo mesto (?) da celó celo provincijo (?), kakor da bi vsak mestjan in deželán hrepenel po boginji Tevtoniji, da bi vse koprnelo po njenem blagoslovu. Zdi se nam, čitaje naznanilo „Görz. Wochenbl.“, kakor da bi bila od smrti vstala nekdanja Schmerlingova logika, po kateri je morala tržaška gimnazija nemška biti, ker narod primorski je slovenski in laški! — Mi ne maramo za to logiko.

Iz Borovnice 8. svečana. R. — Spomlad se nam bliža, kajti prve oznanovke ljubomile spomladi so začele riti iz prebujene zemlje ter se razcvetati. Že cvetijo slepice (*Helleborus niger L.*), zvončiki (*Galanthus nivalis L.*), resa (*Erica carnea Scop.*), spomladne brkončice (*Primula acaulis Jacq.*), leska (*Corylus Avellana L.*), jeternice (*Hepatica nobilis Volk.*), nunke (*Crocus vernus All.*), lapuh (*Tussilago Farfara L.*). Celo zimo pa so cvetele in tudi zdaj: marjetice (*Bellis perennis L.*), *Veronica hedaerifolia L.*, mačehice (*Viola arvensis Murr.*), mrtve koprive (*Lamium maculatum L.*) in tudi razne vrbe nastavljajo že mačice, ki se bodo v kratkem razcvetale. — Potuhnjeno kuka poljski muren (*Gryllus campestris*) o toplih dneh iz svoje luknjice ogrevaje se v gorkih solčnih žarkih, ki je, mislim — memo raznih mušic — prvi, ki se prebudi iz svojega zimskega spanja. Pač čudna prikazen v tem času.

Iz Šentvida nad Ljubljano. — ? — Narodna naša čitalnica je 3. svečana v spomin Vodniku in na čast visokočastitemu gospodu predsedniku svojemu napravila slovesno besedo. Začela se je z Vodnikovo pesmijo „Kdo rojen“, potem je bil govor, v katerem je govornik dokazoval, kaj je čitalnica? H koncu govora pa je izrekel srčna voščila prečastitemu gosp. predsedniku čitalničnemu, ker je bil ravno njihov god. Po dokončanem govoru so domači pevci in pevke „godovnico“ navdušeno peli in med drugim je zopet pokazala Novakova Micika, da je res prvakinja naših pevek. Po pesmi je stopila pred govorno množico Kraljičeva Cilka in prav lepo deklamovala „Kje je Slovencev očetnjava“. Enajstletna punčika se svojo srčnostjo in izvrstnim obnašanjem je res hvale vredna. Potem drug govornik v lepo umevnem govoru dokazuje „imenitnost kmetiškega stanu“ in kako koristne so čitalnice in šole kmetu, ki je, kakor gospôda v mestu, steber državi. Po tehtnem tem govoru se začne za gledišča na kmetih kaj pripravna igra „Županova Micika“, ktera se je tako dobro igrala, da se na kmetih ne more boljše pričakovati. Po vsem tem nam je dobra Kraljičeva kapljica še bolj srca odvezala, da je poleg prijaznih pogovorov napitnica sledila napitnici. Kdor bi tako pošteno veselje, katero zraven še omikuje človeka, rad zatrl, ta naj gré na Grintovec se solit!

Iz Ljubljane. — Kar smo se bali, to prihaja od dné do dné bolj gotovo. Magjari so na vrhuncu; dvalizem se rodi; že se vmikuje ime Avstrija; na mesto njeno stopa „Ogerska“ in „Zisleitania“. Gledé na vse to, je stopil grof Belkredi iz ministerstva, baron Beust, nedavno minister saksonski, ima zdaj v Avstrii največo moč v rokah. Deželni zbori so odloženi na 18. dne t. m.; kdaj bode in kakošen bode državni zbor na Dunaji, se še ne vé; ugibuje se pa veliko. Resnobna dôba je nastopila za naše cesarstvo. Bóg daj, da bi le Hrvatje pokazali se, da so kos sedanji nevarni situaciji!

*) Gl' Interessi Di Casa Nostra.

**) „Osservatore Triest.“ je prava čenča, saj kar se tiče kranjskih šol. Iz leta 1864. je uradno znano, da izmed 51.007 za šolo ugodnih otrok jih je hodilo v šolo 28.559, tedaj 55 odstotkov dobre mere; za letos se jih lahko šteje 56%. Vr.

***) Zarad gled. igre odgovor drugi pot.

Vred.

— Dunajski časniki naznanjajo, da danes (v sredo) imajo nemški poslanci shod in pogovor na Dunaji; ali je to gotovo ali ne, tega ne vemo; za gotovo pa moremo povedati, da slovanski poslanci iz Českega, Moravskega, Poljskega in Slovenskega (in ž njimi nekateri konservativni tirolski) imajo shod na Dunaji 14. dne t. m., da se porazumejo zaradi vzajemnega postopanja v prevažnej tej dōbi.

— Iz prijateljskega pisma od 7. dne t. m. iz Rima pozvedamo, da preuzvišeni škof Strossmayer, Slovencem vsegdar mili prijatelj, so z veliko radostjo sprejeli glas o slavni narodni zmagi pri volitvah za deželni zbor, in da hočejo na grobu sv. Petra, oznanovalca večne resnice moliti, da milostivi Bog poštene Slovence v svoje varstvo vzame in njih delovanje blagoslovi.

— Po odpisu državnega ministerstva od 3. februarja t. l. bode c. kr. deželna vlada premoženje, ki ga je za sirotnico deželno dozdej imela v svojem gospodarstvu, izročila pod nekaterimi postavnimi pogoji deželnemu odboru v gospodarstvo. Drugi del zborove prošnje, da bi Njih Veličanstvo dovolilo pripomoček sirotnici iz kake državne milodarne loterije, ni še rešen.

Iz Ljubljane. (*Prenaredba cesarskih okrajnih ali kantonskih gospodsk na Kranjskem.*) V zvezi z prenaredbo občin (sosesk) v našem cesarstvu je prenaredba cesarskih okrajnih gospodsk. Uni dan je bila ta prenaredba za Galicijo in Salcburško oklicana, zdaj — po ces. sklepu od 11. januarja — je prišla Kranjska na vrsto; kmalu pridejo druge dežele. — Pri tej novi uredbi velja to pravilo, da se sodniška opravila ločijo popolnoma od vseh drugih, ki so jih okrajne gospodske imele zdaj v rokah; politična (upravna) gospodska bode za-se, sodniška za-se. Koliko bo sodniških gospodsk na Kranjskem, še to do danes ni odločeno; politične gospodske pa so takole vredjene:

Na čelu stoji deželna vlada z deželnim prvosednikom (ces. namestnikom) s tremi vladnimi svetovalci, enim tajnikom, nekaterimi koncipisti, z enim adjunktom pomočne direkcije, nekaterimi oficijali in služabniki, kolikor jih je treba. Za vladine svetovalce so zdaj imenovani: Janez vitez Bosizio z naslovom c. kr. dvornega svetovalca, Jožef Roth, dr. Anton Schöppl (ki ostane referent za zemljišno-odvezne zadeve) in pa Anton Laschan kot vladin svetovalec extra statum.

Pod deželno ljubljansko vlado stoji 11 okrajnih gospodsk (dozdej jih je bilo 30). Te okrajne gospodske bodo 1) v Radolici za vso stran, ki je dozdej spadala pod radoliško in kranjsko-gorsko gospodsko; predstojnik ostane Avgust pl. Wurzbach, — 2) v Kranji za vso stran, ki je dozdej spadala pod kranjsko, loško in tržiško gospodsko; predstojnik v Kranji ostane Jožef Derbitsch, — 3) v Kamniku za vso stran, ki je dozdej spadala pod kamniško in brdsko gospodsko; predstojnik bode Jožef pl. Schivitzhofen, — 4) v Ljubljani za vso stran, ki je dozdej spadala pod okolico ljubljansko in Vrhniko z občino „Ilovagora“, ki je dosihmal bila pod gospodsko zatičinsko; predstojnik ostane Janez Pajk, — 5) v Kočevji za dozdanje okraje Kočevje, Ribnico in Velike Lašice; predstojnik bode Avgust pl. Fladung, — 6) v Črnomlji za dozdanje okraje Črnomelj in Metliko; predstojnik črnomaljski bode grof Rudolf Chorrinsky, — 7) v Postojni za dozdanje okraje Postojna, Bistrica, Senožeče in Vipava in za občini Strmica in Studeno, ki so dozdej spadale pod okraj planinski; predstojnik ostane Anton Globočnik, — 8) v Logatcu za dozdanje okraje Planina, Idrija in Lož; predstojnik bode Anton Ogrinz, — 9) v Novomestu za dozdanje okraje Novomesto, Trebno in

Žužemberg; predstojnik ostane Jožef Ekel, — 10) na Krškem za dozdanje okraje Krško, Rateče, Mokronog in Kostanjevica; predstojnik bode Leopold vitez Höffern, — 11) v Litii za dozdanje okraje Litija in Zatičina; predstojnik bode Aleks. grof Auersperg. — Zraven predstojnika je pri vsaki okrajni gospodski še en okrajni komisar, in pri večih okrajih še en tajnik. Služabnike si udiinja predstojnik, kolikor jih potrebuje; zato dobiva predstojnik neki počezek (pavšale).

10. dan sušca začnó te nove gospodske svoje opravilstvo.

Sodniške gospodske še niso imenovane; pravijo, da jih bode 19.

— Po „Zukunft“ ima v Ljubljano priti vodstvo vojaškega inženirstva (Genie-Direktion.)

— Slovenska matica je te dni v rokopisu prejela „latinsko slovnico“, ktero je dovršil in jej poslal čast. P. Ladislav, gim. profesor v Novem mestu.

— Velikanska Kozlerjeva pivarnica je že tako dodelana, da prihodnji mesec začnó pivo kuhati. Ako se pomisli, da še le meseca maja so jo začeli zidati, in kako izvrstno po najnovejših iznajdbah so obširna poslopja in notranja oprava izdelana, čuditi se moraš, kaj človeški um in marljivost zmoreta. Avstrija ima nekatere večje pivarnice; al tako umetno in praktično dobro izdelane pivarnice ni nikjer, kakor je Kozlerjeva. Tudi z ledom je že večidel oskrbljena.

— Kranjska dežela je preteklo leto za avstrijske ladije dala 1400 kubičnih čevljev hrastovega, 3400 kubičnih čevljev smrekovega in 15.702 jelovega lesa.

— Jutri v četrtek je sopet sokolski shod pri Virantu. Odbor za veselico pustnega torka bode poročal o svoji dosedanji delavnosti. Razun tega bode tudi še nekoliko drugih zanimivih stvari na vrsti.

— (*Račun dohodkov, s katerim se je napravila obleka, ki je pretekli božič bila podeljena ubogim šolarjem in šolaricam.*) Spodobi se, da očitno imenujemo dohodke, po katerih se je očitno podelila obleka 40 fantičem in 33 deklicam, po tej delitvi pa še 1 fantiču in 3 deklicami. Dohodki so ti-le bili: Beseda v čitalnici je donesla 207 gold. 10 kr., ostanek prejšnjega leta 5 gold. 17 kr., gosp. Lézar 2 gold., gosp. Val. Krišpar 3 gold., gosp. dr. Dolenc 1 gold., gosp. Maršalek 1 gold., gospá Cotmanova 2 gold. 60 kr., gospodičina Jerajeva 6 gold., gosp. Anton Samasa 5 gold., gosp. Sovan mlajši 5 gold., gosp. Terpinc 10 gold., gospoda farmana pri sv. Petru 2 gold., gosp. Štefan Tavčar 2 gold., gosp. Lerhar 1 gold., gosp. Velkavrh 5 gold., gospá Matevžetova 5 gold., gosp. Legat 10 gold., gosp. baron Anton Zois 20 gold., gosp. Heidrih 4 gld., gosp. Petera 2 gold., gospá Debevčeva 3 gold., gospá Čadeževa 2 gold., gosp. prošt Kos 5 gold., gosp. J. Krišpar 10 gold., gosp. Janežič 5 gold., gosp. Val. Češko 5 gold., ljubljanska hranilnica 50 gold., gosp. Močnik 2 gold., iz malega nabiranja 3 gold. 90 kr., gosp. Mali France 3 gold. 6 kr., vsega skup 387 gold. 83 kr. — Z blagom so obilo pripomogli gospodje: Cegnar, Jamšek, J. C. Mayer, Skodlar, V. Zupan, Maršalek, Haidrih, Fr. Malli, Schwentner, Drašler, Voltmann, Zupanec, Pleško, sedem pekov, gospá Ješenakova, Jerajeva, Jožef Pleiweisova, Nušakova, Julija Orlova, Žitnikova; tudi je došel en trden plajšč iz neimenovanih rok. Kar je bilo denarja, se je izdalo za kupljeno blagó in za šivanje čevljev. Posebno moramo še imenovati milosrčno žrtovanje mojstrov Maršaleka in Drašlarja, ktera sta se brez plačila mnogo časa trudila pri izdelovanju obleke in čevljev.